

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) เป็นความรู้ของชาวบ้านในท้องถิ่นซึ่งได้มาจากประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดของชาวบ้านรวมทั้งความรู้ที่สั่งสมมาแต่บรรพบุรุษสืบทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งระหว่างการสืบทอดมีการปรับปรุงยุคต่อและเปลี่ยนแปลงจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามสภาพการทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภูมิปัญญาเป็นความรู้ที่ประกอบไปด้วยคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านในวิถีดั้งเดิมนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสำคัญต่อชุมชนในการนำความรู้ดังกล่าวมาใช้ในการดำรงชีวิต ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มี 2 ประเภทคือความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลและความรู้ที่ชัดเจน ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลเกิดจากประสบการณ์เป็นผลมาจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ยาวนานและสั่งสมตลอดไปใช้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจนกระทั่งมีความสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมประเพณีและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนส่วนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นความรู้ชัดเจนเป็นความรู้ที่ถ่ายทอดออกมาจากตัวบุคคลโดยผ่านวิธีการต่างๆเช่นทักษะในการทำงานการบันทึกความรู้ไว้ในสื่อรูปแบบต่างๆซึ่งจะเป็นตัวนำไปสู่การถ่ายทอดไปยังสมาชิกที่อยู่ในชุมชนต่อไป (เขวาลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล, 2554 : 3)

องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถือเป็นประเด็นที่สำคัญต่อสังคมไทย โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ได้ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและสร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และองค์ความรู้ที่หลากหลายทั้งที่เป็นวัฒนธรรมภูมิปัญญาและองค์ความรู้ใหม่โดยสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 : 39) นอกจากนี้นโยบายของรัฐบาลในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 - 2558 นโยบายของรัฐบาลในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 - 2559 (สำนักนายกรัฐมนตรี) ได้ให้ความสำคัญขององค์ความรู้ โดยกำหนดเป็นนโยบายนโยบายด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมสร้างความเชื่อมโยงทุกสาขาอาชีพให้ได้รับการดูแลและมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อเป็นแม่พิมพ์ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาองค์ความรู้ส่งเสริมความร่วมมือและเชื่อมโยงทางวัฒนธรรมและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับอารยประเทศ และ

ประชาคมอาเซียน ร้อยเรียงเรื่องราวผ่านการสื่อสารรูปแบบใหม่และเทคโนโลยีทันสมัยผลิตสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์สื่อเคลื่อนไปทวารคดีและภาพยนตร์ รวมทั้งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางการสื่อสารอันทันสมัยนำทุนทางวัฒนธรรมของประเทศ มาสร้างคุณค่าทางสังคมและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยนาวิถีชีวิตศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างงานสร้างอาชีพสร้างผลิตภัณฑ์และบริการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นวัฒนธรรมสร้างสรรค์ก่อให้เกิดคุณค่าทางสังคมและนามา ซึ่งรายได้สู่ชุมชนตลอดจนให้สามารถต่อยอดไปสู่อุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์อย่างครบวงจรที่สร้างรายได้เข้าประเทศ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมและการนันทนาการ เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นไทยเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้องใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์มีคุณธรรมเอื้ออาทรต่อผู้อื่น และเกิดการเรียนรู้ศิลปะอย่างสร้างสรรค์เข้าใจถึงคุณค่าซาบซึ้ง ในความสุนทรีย์ของศิลปะ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555 : 32)

จากความสำคัญของการเรียนรู้ดังกล่าวแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 ได้กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทยให้มีความยั่งยืน เพื่อความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เปลี่ยนสังคมไทยให้เข้มแข็ง 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพที่พัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง คนดี มีคุณธรรม เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และต่อยอดความคิดให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทร รู้รักสามัคคี ภูมิใจในชาติและท้องถิ่นของตน ส่งผลต่อเนื่องในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศไทยโดยการพัฒนาไปสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (Green and Happiness Society) สร้างคนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้รู้เท่าทันโลก ครอบครัวยุคใหม่เข้มแข็ง สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพ และทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนโดยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัวสถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาและเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นรากฐานพัฒนาเศรษฐกิจคุณภาพชีวิตและอนุรักษ์ฟื้นฟูใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนนำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2553 : 14) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 25 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบให้พอเพียง และมีประสิทธิภาพ สนองการจัดการศึกษาทุกระบบ ส่งเสริมให้คนไทยเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้

และพัฒนาตนเองได้ในทุกเวลา และทุกสถานที่ โดยที่แหล่งการเรียนรู้ตาม พ.ร.บ.การศึกษา แห่งชาติมาตรา 25 ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ หน่วยงานภาครัฐได้สนับสนุนและส่งเสริม ให้มีการพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ โดยได้มีการกำหนดมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการศึกษาการเรียนรู้ทุกระบบทั้งในระบบนอกระบบและตามอัธยาศัยแหล่งเรียนรู้ไอซีทีหรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่สนองการจัดการศึกษาทุกระบบ เนื่องจากผลจากการที่การพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) เป็นไปอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนความรู้ ข้อมูลข่าวสารใน โลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตจะเป็นตัวกลางที่สำคัญในการหลอมรวมสื่อ โทรคมนาคม สารสนเทศและวิทยุโทรทัศนเข้าด้วยกันเพื่อสร้างการบริการที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 9)

กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสาร ที่มีต่อการดำเนินงานด้านแหล่งเรียนรู้ จึงได้กำหนด สาระไว้ในแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 โดยกำหนดมาตรการที่สำคัญคือ การส่งเสริมให้จัดทำและใช้แหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา ที่ประกอบด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์หลากหลายรูปแบบ หลากหลายองค์ความรู้ และสร้างแรงจูงใจให้เกิดการแลกเปลี่ยนหรือเผยแพร่ให้กับผู้ที่สนใจได้ร่วมใช้ นอกจากนี้ยัง กำหนดนโยบายการพัฒนาการเรียนรู้ไอซีทีนอกระบบ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของ ประชาชนทั่วไปโดยจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์บริการสารสนเทศชุมชน ที่หลายหน่วยงานได้มีการดำเนินงานในปัจจุบัน และใช้เป็นข้อมูลประกอบในการกำหนดแนว ทางการดำเนินงานในระยะต่อไปและจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ไอซีทีของชุมชน โดยพัฒนาจากศูนย์ หน่วยงาน หรือสถานที่ที่มีอยู่ เช่น ห้องสมุดสาธารณะ วัด ศูนย์สารสนเทศชุมชน โดยมีสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่หลากหลาย และมีการให้บริการฝึกอบรมแก่ผู้ใช้บริการตามความเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาเว็บไซต์ (Portal) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งความรู้/ข้อมูล ที่จะ เป็นประโยชน์แก่อาชีพและการดำรงชีวิตประจำวันแก่ประชาชน โดยส่วนหนึ่งจะเป็นข้อมูล กลางที่ใช้ได้กับทุกแห่ง ทุกพื้นที่ และส่วนหนึ่งเป็นข้อมูลท้องถิ่น ทั้งนี้ ให้ใช้กลไกความ ร่วมมือกับภาคเอกชน และ/หรือหน่วยงานปกครองท้องถิ่นระดับต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมการ

พัฒนาเนื้อหา (Content) ฐานข้อมูลและโปรแกรมประยุกต์ ที่จะเป็นโยบายต่อการพัฒนาอาชีพและการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนทั่วไป เช่น ฐานข้อมูลด้านการเกษตร ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ฯลฯ ที่ใช้งานง่าย สืบค้นง่าย ใช้ได้ทั้งผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ (กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร, 2551 : 4-10)

ในขณะที่เดียวกัน กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้จัดทำกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย (ICT 2020) โดยกำหนดกลยุทธ์ และมาตรการที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ คือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนที่มีบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยเน้นการปรับปรุงจากสถานที่หรือระบบปัจจุบันที่มีอยู่ เช่น ห้องสมุดประชาชน ทั้งนี้ให้คำนึงถึงการออกแบบและใช้ระบบ โปรแกรม หรืออุปกรณ์ ที่เป็นสากล (Universal design) รวมทั้งจัดเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technologies) ให้ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงของประชาชนทุกกลุ่ม อีกทั้งได้กำหนดให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร, 2550 : 17)

แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนหรือท้องถิ่น เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่ง บ้านและชุมชนจึงเป็นแหล่งการศึกษาตลอดชีวิต (สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 56) และเป็นการเรียนรู้ตลอดเวลา (The New Work of Educational Leaders, 2003 : 113) อีกทั้งยังเป็นกิจกรรมที่กระตุ้นเตือนให้เกิดความสำนึกและตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาอยู่ตลอดเวลา แหล่งความรู้ จะอยู่ที่ไหน มีรูปร่างอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น (บุญเลิศ มาแสง, 2532 : 39)

แหล่งเรียนรู้ไอซีที หรือแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ถือเป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่สนองต่อการจัดการศึกษาทุกระบบ เนื่องจากผลจากการที่การพัฒนาเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือ ไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) เป็นไปอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ซึ่งถือเป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนความรู้ข้อมูลข่าวสารในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตจะเป็นตัวกลางที่สำคัญในการหลอมรวมสื่อ โทรคมนาคม สารสนเทศ และวิทยุ โทรทัศน์เข้าด้วยกันเพื่อสร้างการบริการที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551 : 9)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อชุมชนและท้องถิ่น ตระหนักถึงความสำคัญขององค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงกำหนดแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามฉบับที่ 11 ซึ่งมียุทธศาสตร์ส่งเสริม ในการเผยแพร่ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากลเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่นและภูมิภาค โดยมีพันธกิจที่สำคัญ คือการศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากลแสวงหาความจริง (กองนโยบายและแผน, 2556 : 87) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งการเรียนรู้ จึงได้ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินโครงการ “การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” โดยดำเนินการพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อนำเสนอองค์ความรู้ของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ทั้งที่เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสถานที่และแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในตัวคน เช่น ครูภูมิปัญญาไทย หรือปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ผู้เข้ารับการอบรมเป็นครูภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้านจากภาคต่าง ๆ จำนวน 90 คน ซึ่งผลการดำเนินงานส่งผลให้ ผู้เข้ารับการอบรมได้รับการจัดสรรพื้นที่เว็บไซต์ และเว็บไซต์ของแหล่งการเรียนรู้จากโครงการ โดยผู้เข้ารับการอบรมดำเนินการพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์นำส่งขึ้นเว็บไซต์ที่ได้รับการจัดสรร เพื่อเผยแพร่ต่อไปนอกจากนี้ ในงานวิจัยนี้ มีข้อเสนอแนะคือ การอบรมบุคลากรของแหล่งการเรียนรู้แก่นำเพื่อสร้างเครือข่ายการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางมากขึ้น โดยใช้ทรัพยากรเว็บต้นแบบภาพต้นแบบ และอื่น ๆ ไปขยายผลอย่างต่อเนื่อง ขยายการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ให้มากขึ้น จากผลการศึกษาพบว่า บุคลากรของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ มีความต้องการอบรมเป็นจำนวนมาก และการวิจัยการสร้างแหล่งเรียนรู้ชุมชน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เนื่องจากในชุมชนประกอบด้วยแหล่งการเรียนรู้จำนวนมาก ทั้งแหล่งการเรียนรู้ในตัวคนที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และแหล่งการเรียนรู้ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ในโรงเรียน ในป่าชุมชนในวัด เป็นต้น และโรงเรียนต่าง ๆ ได้กำหนดแหล่งการเรียนรู้เหล่านี้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษา ดังนั้น ความร่วมมือต่างๆจากโรงเรียนเชื่อมไปยังชุมชนจะช่วยให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ผลการวิจัย สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีความสำเร็จ โดยที่ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจในระดับมากในทุกๆด้าน (พิศุทธา อารีราษฎร์ และวิทยา อารีราษฎร์. 2554 : 1-50)

อย่างไรก็ตาม เมื่อศึกษาถึงสภาพขององค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ยังขาดการรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละอำเภอเป็นหมวดหมู่และการจัดเก็บยังไม่เป็นระบบเอกสารที่พบส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเผยแพร่ทางด้านการศึกษายังขาดความสมบูรณ์ทั้งทางด้านเนื้อหาและการนำเสนอมีหน่วยงานที่จัดทำภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในรูปแบบวิดิทัศน์บ้างเป็นบางเรื่องแต่ยังไม่ครบทุกส่วนบางหน่วยงานมีการนำเสนอข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์เน้นหนักไปทางด้านการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเช่นการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โบราณสถาน ประวัติศาสตร์ศิลปะและวัฒนธรรม เป็นต้น อย่างไรก็ตามแต่เมื่อมีแรงงานในชุมชนน้อยลง เนื่องจากการไหลบ่าไปสู่ชุมชนเมืองจึงทำให้เหลือเพียงไม่กี่ครอบครัวที่ยังคงทำกันต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันถ้าหากว่าไม่มีการอนุรักษ์และเรียนรู้โดยคนรุ่นต่อ ๆ ไปในอนาคตความรู้นี้ก็หายไจากชุมชนอย่างแน่นอน (เขวาลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล, 2554 : 319)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่กล่าวมา การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นจะต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดเก็บ เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารด้านภูมิปัญญา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการหา รูปแบบการเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการนำองค์ความรู้ที่ได้จากแหล่งการเรียนรู้ หรือบุคคลที่มีความรู้ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มาพัฒนาให้อยู่ในรูปของสื่อการเรียนรู้ และเผยแพร่ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ทุกที่ ทุกเวลา ทุก โอกาส เพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้กับบุคคลอื่นได้เรียนรู้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของประเทศต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ผลการสำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีลักษณะอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นอย่างไร
4. ผลการติดตามประเมินรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
4. เพื่อติดตามประเมินรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 1 ในขั้นตอนการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับนโยบายด้านแหล่งการเรียนรู้ แนวคิดของรูปแบบ ทฤษฎีการเผยแพร่วัฒนธรรม แหล่งการเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ ทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยี และงานวิจัยเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

1.2 สัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของปราชญ์ชาวบ้านต่อสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางของรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.3 นำข้อมูลที่ได้อภิเคราะห์และสรุปผลการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2.1 ประชากรคือบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรประจำศูนย์ปราชญ์ จำนวน 18 ศูนย์ รวมทั้งหมด 130 คน ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรประจำศูนย์ปราชญ์ จำนวน 18 ศูนย์ปราชญ์ รวมทั้งหมด 97 คน โดยใช้การกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตารางเครซีแอนมอร์แกน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ ความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์เกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

เดือน กรกฎาคม – สิงหาคม 2557

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ระยะที่ 2 ในขั้นตอนการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ร่างรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบของรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และคู่มือพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวคิดในการร่างรูปแบบ

1.2 สนทนากลุ่มย่อย (focus group discussion) โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบ และกิจกรรมการเรียนรู้ และคู่มือพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้

1.3 ทดลองใช้นำร่อง (Tryout) นำรูปแบบที่ผ่านการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

ไปทดลองใช้กับบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ในจังหวัดมหาสารคามจำนวน 6 ศูนย์ปราชญ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบวิธีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์และเครื่องมือของรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามจำนวน 5คน

กลุ่มที่ 2 กลุ่มทดลองใช้นำร่อง คือบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรประจำศูนย์ปราชญ์ จำนวน 6 ศูนย์ ๆ ละ 5 คน รวมทั้งหมด 30 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

เดือน มิถุนายน – กรกฎาคม 2558

ระยะที่ 3 ศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย ระยะที่ 3 ในขั้นตอนการดำเนินงานมี 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน ทั้ง 4 จังหวัด

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่มเป้าหมายในการทดลอง (Implement)

1.3 ทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1.4วิเคราะห์ และสรุปผลการทดลอง

2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ประกอบด้วย

ปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรประจำศูนย์ปราชญ์ จำนวน 10 ศูนย์ รวมทั้งหมด 40 คน ใน 4 จังหวัดได้แก่ร้อยเอ็ดขอนแก่นมหาสารคาม และกาฬสินธุ์

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์

ตัวแปรตาม คือ ผลการฝึกปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้ออนไลน์

4. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

เดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2558

ระยะที่ 4 การติดตามประเมินรูปแบบแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

1. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ระยะที่ 4 ในขั้นตอนการดำเนินงานมี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายจากเว็บไซต์ของแต่ละศูนย์ปราชญ์ที่เปิดให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

1.2 ลงพื้นที่สอบถามความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์เกี่ยวกับรูปแบบแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม โดยใช้หลักการของทฤษฎีการยอมรับและนำไปใช้เทคโนโลยีในประเด็นประโยชน์ในการใช้งาน และความง่ายในการนำไปใช้

1.3 วิเคราะห์ และสรุปผลการทดลอง

2. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ประกอบด้วยปราชญ์ชาวบ้านและวิทยากรประจำศูนย์ปราชญ์ จำนวน 10 ศูนย์ รวมทั้งหมด 40 คน ใน 4 จังหวัดได้แก่ร้อยเอ็ดขอนแก่นมหาสารคาม และกาฬสินธุ์ ที่เคยเข้ารับการอบรมวิธีการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ ในวันที่ 23 มิถุนายน 2558

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น คือ ความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ เกี่ยวกับการยอมรับและนำไปใช้เทคโนโลยี ของรูปแบบแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

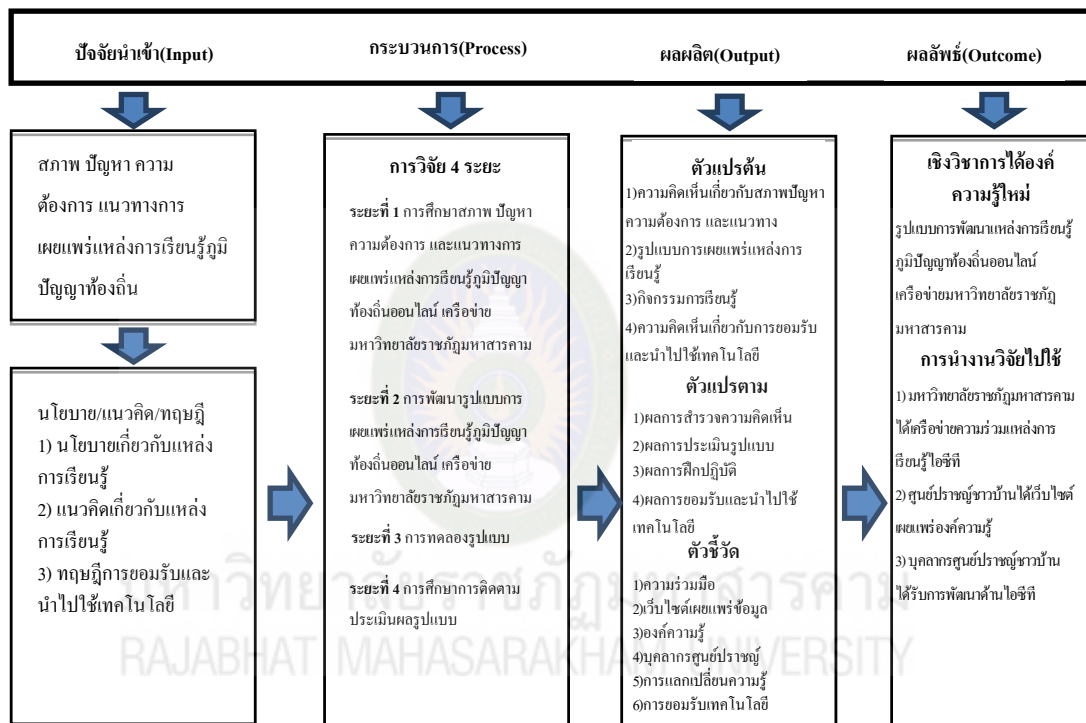
ตัวแปรตาม คือ ผลความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ด้านการยอมรับและนำไปใช้เทคโนโลยี เกี่ยวกับการรับรู้ถึงประโยชน์ และความง่ายต่อการใช้งาน

4. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย

มิถุนายน– กรกฎาคม 2558

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ อธิบายโดยแสดงภาพความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น และตัวแปรตามที่จะศึกษา ตามระยะของการวิจัย 4 ระยะดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย ได้นำเอาแนวคิดของการวิจัยและพัฒนา มาปรับใช้ในกระบวนการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ร่วมกับการบริหารจัดการเชิงระบบ ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.2 นโยบาย แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้

2. กระบวนการ ประกอบด้วยการดำเนินงานวิจัย 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 4 การติดตามประเมินรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3. ผลผลิตจัดแบ่งตามตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ดังนี้

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

ระยะที่ 1 คือ ความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 2 คือ รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 3 คือ กิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 4 คือ ความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ เกี่ยวกับการยอมรับและนำไปใช้เทคโนโลยี ของรูปแบบแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

ระยะที่ 1 คือ ผลการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 2 คือ ผลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมขององค์ประกอบของรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 3 คือ ผลการฝึกปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนรู้

ระยะที่ 4 คือผลความคิดเห็นของบุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ ด้านการยอมรับและนำไปใช้เทคโนโลยี เกี่ยวกับการรับรู้ถึงประโยชน์ และความง่ายต่อการใช้งาน

3.3 ตัวชี้วัด จำนวน 6 ตัวชี้วัด

3.3.1 ความร่วมมือระหว่าง มหาวิทยาลัย กับศูนย์ปราชญ์

3.3.2 ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านได้เว็บไซต์เผยแพร่ข้อมูล

3.3.3 ปราชญ์ชาวบ้านนำองค์ความรู้มาสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.3.4 บุคลากรศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านได้รับการพัฒนาด้าน ICT

3.3.5 กลุ่มปราชญ์มีเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้

3.3.6 ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านให้การยอมรับเทคโนโลยี

4. ผลลัพธ์ เป็นผลสืบเนื่องจากการวิจัยในเชิงวิชาการและการนำงานวิจัยไปใช้งาน คือ

4.1 เชิงวิชาการ งานวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ คือ รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องมือมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

4.2 ในการนำงานวิจัยไปใช้งานก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

4.2.1 มหาวิทยาลัยได้เครือข่ายความร่วมมือด้านแหล่งการเรียนรู้ไอซีที

4.2.2 ศูนย์ปราชญ์ได้เว็บไซต์เผยแพร่องค์ความรู้

4.2.3 บุคลากรประจำศูนย์ปราชญ์ชาวบ้านได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ

ด้านไอซีที

นิยามศัพท์เฉพาะ

รูปแบบ หมายถึง แบบแผนแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ในการดำเนินการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องมือมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบของรูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องมือมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ หลักการและแนวคิด กระบวนการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ และตัวชี้วัดของรูปแบบ

2. กิจกรรมการเรียนรู้

3. คู่มือพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง ชุดฝึกอบรมการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครื่องมือมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามซึ่งมีอยู่ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทดสอบก่อนการอบรม

ขั้นตอนที่ 2 การอบรม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย คือ 1) ยกตัวอย่าง 2) แนะนำ

ขั้นตอน 3) สาธิต 4) ประเมินชิ้นงาน

ขั้นตอนที่ 3 การเผยแพร่ขึ้นสู่เว็บไซต์

ขั้นตอนที่ 4 ทดสอบหลังการอบรม

ขั้นตอนที่ 5 สอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าอบรม ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ

คู่มือการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง เอกสารความรู้ ในการพัฒนาเว็บไซต์แห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย การสร้างเว็บไซต์ การสร้างสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และเทคนิคผู้ช่วยด้านคอมพิวเตอร์

แหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ หมายถึง เว็บไซต์การเผยแพร่องค์ความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบสื่อที่หลากหลาย ในองค์ประกอบของเว็บไซต์จะประกอบด้วย ข้อมูลของศูนย์ปราชญ์ องค์ความรู้ ข่าวสาร ภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของทางศูนย์ปราชญ์ ซึ่งเป็นการรวบรวมความรู้ต่าง ๆ มาจัดเก็บและเผยแพร่อย่างเป็นระบบ และสามารถเชื่อมโยงไปสู่แหล่งความรู้ต่าง ๆ อีกมากมาย

แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน ที่ได้รับการรับรองจากจังหวัดประกอบด้วย จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีองค์ประกอบของแหล่งการเรียนรู้ ได้แก่

1. สถานที่ อาคารและสถานที่ตั้ง
2. บุคลากรประกอบไปด้วยผู้อำนวยการศูนย์ (ปราชญ์ชาวบ้าน), เจ้าหน้าที่ศูนย์ปราชญ์ (วิทยากรประจำศูนย์ปราชญ์)
3. องค์ความรู้ คือความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน ที่ใช้ในการดำเนินงานของแต่ละศูนย์ปราชญ์
4. หลักสูตรอบรม คือกิจกรรมการอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ของปราชญ์ชาวบ้าน ให้กับประชาชนทั่วไป

เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หมายถึง ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามกับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด และศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน ภายใต้โครงการส่งเสริมการพัฒนาการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่แหล่งการ

เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในเขตจังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดร้อยเอ็ด และ
จังหวัดขอนแก่น

คุณภาพ หมายถึง ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบ
การเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคามซึ่งเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

ความพึงพอใจ หมายถึง ความคิดเห็นชอบ/ ไม่ชอบของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อรูปแบบการ
เผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่ประเมินรูปแบบและเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นจาก
การวิจัย โดยเป็นผู้มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก หรือเป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางวิชาการ
ตั้งแต่ระดับรองศาสตราจารย์ขึ้นไป

กิจกรรมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินการอบรมเพื่อพัฒนา
แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ประกอบด้วย การทดสอบก่อนการอบรม ขั้นตอนการอบรมด้วยกระบวนการ การทดสอบหลัง
การอบรม และการสอบถามความพึงพอใจ

การยอมรับนวัตกรรม หมายถึง การที่กลุ่มตัวอย่างยอมรับที่จะใช้เว็บไซต์แหล่งการ
เรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ตามแนวคิดของตัวแบบการยอมรับเทคโนโลยี TAM ได้รับการพัฒนาขึ้น
เพื่อใช้ในสภาพของระบบสารสนเทศและเพื่อพยากรณ์การยอมรับและใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศในการทำงาน ใน 2 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการตระหนักถึงประโยชน์ (Perceived usefulness) เป็นระดับความเชื่อของ
แต่ละบุคคลที่เชื่อว่าการใช้ระบบสารสนเทศเฉพาะด้านจะช่วยเพิ่มพูนการดำเนินงาน

2. ด้านการตระหนักถึงความง่ายในการใช้งาน (Perceived ease of use) เป็นระดับ
ความเชื่อของแต่ละบุคคลที่เชื่อว่าจะสามารถใช้ระบบสารสนเทศเฉพาะด้านได้อย่างสะดวก
รวดเร็วโดยไม่ต้องเรียนรู้หรือทุ่มเทความพยายามมาก

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. งานวิจัยนี้ให้ประโยชน์ทางวิชาการ คือ

ได้องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย คือ รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญา
ท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ภายในขั้นตอนการพัฒนาสื่อ และ
พัฒนาเว็บไซต์ อีกทั้งมีความสะดวกต่อการนำไปสู่การเผยแพร่องค์ความรู้บนเว็บไซต์

กลุ่มเป้าหมายให้การยอมรับและนำไปใช้เทคโนโลยีตามตัวแบบสหทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยี TAM

2. งานวิจัยนี้ให้ประโยชน์ทางนโยบายหรือการนำไปใช้แก้ปัญหา คือ

2.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้รูปแบบการเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นออนไลน์ เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.2 ศูนย์ราชภัฏชาวบ้าน ได้เว็บไซต์เผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 เป็นแนวทางในการศึกษาและวิจัยของผู้สนใจทั่วไป ในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY